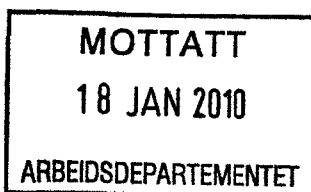

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår 09/02458-2
referanse:
Arkivkode: 572
Saksbehand Anders Kleppe
ler:
Deres 200905712-/FH
referanse:
Dato: 15.1.2010

Høring - Oppfølging av avtale om tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor

1. Avtalen i lønnsoppgjøret 2009

KS viser til at avtalen som ble inngått ved tariffrevisjonen i 2009 innebærer at dagens regler for offentlig tjenestepensjon (bruttoordningen) og AFP videreføres med nødvendige tilpasninger til ny fleksibel alderspensjon i folketrygden. Alderspensjon skal levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden. Det er i avtalen gitt en individuell garanti til personer som pr 1. januar 2011 har 15 år eller mindre igjen til 67 år. Disse er sikret 66 prosent av pensjonsgrunlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

Avtalen gjelder hele offentlig sektor. I KS-området er tjenestepensjonsordningen tariffestet. KS vil virke for at tariffbestemmelsene tilpasses stortingsvedtak i de lover som behandles i dette høringsnotatet.

Det vises til brev og høringsnotat, datert 20. november 2009, fra Arbeidsdepartementet. KS vil uttale følgende til forslagene i høringsdokumentet:

3. Tilpasning av ordinær alderspensjon fra tjenestepensjonsordning

3.2 Uttak av tjenestepensjon ved 67 år

3.2.1 Tjenestepensjon og folketrygdens alderspensjon tas ut samtidig, dvs. ved 67 år

Levealdersjustering skal gjennomføres på samme måte som i folketrygden. Dette er i samsvar med avtalen som ble inngått 4. juni 2009. KS slutter seg til forslaget om at dette gjennomføres ved at tjenestepensjon først beregnes etter de ordinære reglene, og deretter divideres med det forholdstallet som gjelder for den enkelte på uttakstidspunktet.

KS støtter forslaget om at samordningsreglene framdeles skal beregnes fullt ut etter dagens regelverk, og at resultatet deretter divideres med det aktuelle forholdstallet

3.2.2 Folketrygdens alderspensjon er tatt ut før 67 år

Det følger av avtalen at "Beregning av tjenstepensjon – herunder samordning med alderspensjon i folketrygden - skal skje slik at tjenstepensjonen ikke påvirkes av når den nye fleksible alderspensjonen fra folketrygden tas ut."

KS er enig i forslaget om at avtalen gjennomføres slik at samordningsfradragene fastsettes på grunnlag av en beregnet folketrygd dersom folketrygden er tatt ut før tjenstepensjonen. Tas tjenstepensjonen ut ved 67 år, skal den beregnede folketrygden være basispensjonen dividert med forholdstallet ved 67 år for det aktuelle årskullet. Det samordnes dermed med en høyere pensjon fra folketrygden enn den som utbetales fra 67 år.

3.3 Uttak av tjenstepensjon etter 67 år – kompensasjon for levealdersjustering

Avtalen av 4. juni 2009 sier at det skal gis anledning til å kompensere for levealdersjusteringen av tjenstepensjonen ved å stå i stilling ut over 67 år. KS støtter forslaget om at dette gjennomføres ved at en benytter forholdstallene i folketrygden også ved uttak etter 67 år, men likevel slik at tjenstepensjonen før samordning ikke kan bli høyere enn 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Det vil si at forholdstall 1,000 skal benyttes selv om forholdstallet ved uttaksalderen skulle være lavere enn 1,000.

3.4 Individuell garanti

Det følger av avtalen at garantien – som gjelder for personer født i 1958 og tidligere - får virkning bare dersom samlet pensjon, inkludert eventuelle samordningsfordeler, er lavere enn 66 prosent ved full opptjeningstid. Den individuelle garantien omfatter både rettigheter opptjent før 1. januar 2011 og opptjening etter denne datoen. Personer med full opptjeningstid er sikret 66 prosent uavhengig av når disse rettighetene er tjent opp. Garantien sikrer dessuten at en økning i pensjonsgrunnlaget fra 1. januar 2011 fram til pensjoneringstidspunktet bidrar til å øke tjenstepensjonen også for den delen av tjenstepensjonen som er tjent opp før 1. januar 2011.

Dersom tjenstepensjon tas ut etter 67 år, knyttes garantien til pensjonsgrunnlaget og opptjeningstiden på uttakstidspunktet.

KS er enig i at prøvingen av garantien foretas etter de samme prinsippene som foreslått for beregningen av samordningsfradragene dersom alderspensjon fra folketrygden er tatt ut før tjenstepensjon. Det vil si at en benytter basispensjonen fra folketrygden dividert med forholdstallet ved 67 år både ved beregningen av samordningsfradragene og ved fastsettelsen av den folketrygden som inngår i garantiberegningen. Er folketrygden tatt ut før tjenstepensjonen, gjennomføres dermed garantiberegningen som om begge pensjonene var tatt ut ved uttaksalderen for tjenstepensjon. Tilsvarende prinsipper vil gjelde dersom tjenstepensjonen tas ut etter 67 år.

KS er enig i at det er rimelig at også medlemmer med kortere opptjeningstid (enn 30 år) ved 67 år omfattes av garantien. KS støtter således forslaget om at det garanterte nivået for disse pensjonistene fastsettes i forhold til tjenestetidsbrøken.

KS er videre enig i at medlemmer med oppsatte rettigheter omfattes av garantien. Det garanterte nivået fastsettes i forhold til tjenestetidsbrøken.

Den individuelle garantien gjelder ved 67 år også for personer som har tatt ut AFP eller alderspensjon etter særaldersgrense før 67 år.

4. Tilpasning av alderspensjon etter særaldersgrense

4.2 Spørsmål om levealdersjustering av alderspensjon etter særaldersgrense

KS støtter forslaget om at alderspensjon etter særaldersgrense levealdersjusteres ved 67 år, på samme måte som ordinær alderspensjon fra tjenstepensjonsordning. Det legges til grunn at disse reglene også skal gjelde for personer som har tatt ut alderspensjon etter særaldersgrense før 1. januar 2011 og fyller 67 år etter 1. januar 2011.

KS legger til grunn at spørsmålet om levealdersjustering av alderspensjon til personer med særaldersgrense må vurderes på nytt når regelverket som skal gjelde for senere årskull skal fastsettes.

4.3 Samordning med folketrygdens alderspensjon

Departementet foreslår at alderspensjon etter særaldersgrense skal samordnes med alderspensjon fra folketrygden fra 67 år, på samme måte som for ordinær alderspensjon fra tjenstepensjonsordning. Den individuelle garantien gjelder fra samme alder. Forslaget innebærer at det blir adgang til å motta alderspensjon fra folketrygden samtidig med tjenstepensjon før 67 år uten at pensjonene samordnes. KS mener dette er uheldig, men konstaterer som departementet at alternativet som vurderes i høringsnotatet vil komplisere regelverket. KS støtter derfor forslaget.

5. Avtalefestet pensjon i offentlig sektor

5.2 Spørsmål om levealdersjustering av AFP

AFP i offentlig sektor skal fortsatt være en tidsbegrenset ytelse. KS er enig i forslaget om at AFP i offentlig sektor ikke skal levealdersjusteres. Det ligger heller ikke slike føringer i avtalen av 4. juni 2009.

5.3 Forholdet mellom AFP i offentlig sektor og alderspensjon fra folketrygden

KS vil vise til at det framgår av avtalen at personer som velger å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år ikke i tillegg kan ta ut folketrygd- eller tjenstepensjonsberegnet AFP.

KS er enig med departementet i at det skal legges til grunn at personer som har tatt ut alderspensjon fra folketrygden helt eller delvis, og som senere ønsker å ta ut AFP (og framdeles fyller vilkårene for AFP), må ha anledning til dette dersom utbetalingen av folketrygdens alderspensjon stoppes. Tilsvarende må en person som har tatt ut AFP helt eller delvis, senere kunne velge å ta ut folketrygdens alderspensjon. Det legges til grunn at retten til AFP da vil falle bort.

5.4 Samordning av offentlig tjenestepensjon med AFP i privat sektor

KS er enig med departementet i at reglene for samordning av offentlig tjenestepensjon med ny AFP i privat sektor må bygge på de samme samordningsprinsippene som for samordning med fleksibel alderspensjon.

KS støtter derfor forslaget om at det skal samordnes tidligst fra 67 år, og som om ny AFP i privat sektor tas ut samtidig med tjenestepensjon. Samordningsfradraget skal reduseres i forhold til opptjeningstiden i tjenestepensjonsordningen (tjenestetidsbrøken) i samsvar med gjeldende prinsipper for samordning av tjenestepensjon.

5.5 Forholdet mellom uttak av privat og offentlig AFP

KS er enig i at en ikke senere bør kunne motta AFP i offentlig sektor dersom en allerede har mottatt AFP i privat sektor. KS støtter forslaget om at det tas inn en bestemmelse om dette i ny lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens Pensjonskasse og lov om Statens Pensjonskasse.

6. Regulering av pensjon

6.1 Regulering av alderspensjon og AFP

De samme prinsippene som innføres i folketrygden fra 2011 for pensjoner under opptjening skal gjelde for oppsatte rettigheter i de offentlige tjenestepensjonsordningene. Det vil si at oppsatt pensjonsrett før utbetaling skal reguleres i samsvar med lønnsveksten. KS er enig i dette.

KS mener også det er naturlig at AFP reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden og tjenestepensjon under utbetaling, dvs reguleres med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent.

Samordningsfradragene skal reguleres på samme måte som alderspensjonen, det vil si i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent.

6.2 Regulering av uføre- og etterlattepensjon

For å oppnå mest mulig likhet i reguleringen av ytelser fra folketrygden og tjenestepensjonsordningene, kan det stilles spørsmål ved uføre- og etterlattepensjoner i tjenestepensjonsordningene skal reguleres med lønnsveksten fram til 67 år, og deretter reguleres som alderspensjon under utbetaling. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette spørsmålet. KS mener tjenestepensjonsordningene også i dette tilfellet bør følge folketrygdens indeksering, slik at uføre- og etterlattepensjon reguleres med lønnsveksten fram til 67 år, og deretter reguleres som alderspensjon under utbetaling.

7. Øvrige spørsmål

7.1 Vilkår om framsetting av krav om alderspensjon fra folketrygden

KS er enig i at gjeldende regler justeres slik at det ikke kreves at alderspensjon fra folketrygden skal tas ut før 67 år.

7.2 Overgang fra uførepensjon til alderspensjon

Departementet diskuterer flere løsningsalternativer i høringsnotatet. KS mener man bør endre overgangstidspunktet fra uføre- til alderspensjon til 67 år. En slik løsning vil være i samsvar med dagens regler for overgang fra uføre- til alderspensjon i folketrygden. KS har videre det syn at det vil være naturlig å beholde dagens medregningsregler, det vil si at en fortsatt medregner tjenestetid fram til aldersgrensen for stillingen ved beregning av uføre- og alderspensjon. Ved overgang til alderspensjon kommer den individuelle garantien til anvendelse for de samme årskullene som ellers også for tidligere uføre.

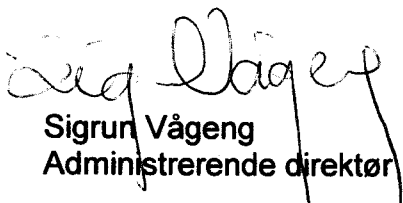
7.3 Delvis uførepensjon fra tjenstepensjonsordning og alderspensjon fra folketrygden

På samme måte som for alderspensjon fra tjenstepensjonsordning som ytes før 67 år etter særaldersgrense, foreslår departementet at det i disse tilfellene ikke samordnes med fleksibel alderspensjon fra folketrygden fra 62 år. KS støtter forslaget og viser til kommentarer under pkt 4.3. Fra 67 år vil tjenstepensjonen samordnes med folketrygdens alderspensjon. Det skal da samordnes som om hele alderspensjonen fra folketrygden var tatt ut ved 67 år.

7.4 Samordning av etterlattepensjon fra tjenstepensjonsordning og alderspensjon fra folketrygden

KS er enig i at samordning med eventuell alderspensjon fra folketrygden skal skje først fra fylte 67 år, og etter samme prinsipper som for alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen.

Med vennlig hilsen

Sigrun Vågens
Administrerende direktør

Per Kristian Sundnes
Områdedirektør